

Сайыс «Әуелеткен әуендер»

Мақсаты: Балаларды ән мен күйдің құдіретін меңгерте отырып шығармашылық қабілеттерін арттыру. Қазағымыздың өнері, би-ән саласына балаларды баулу.

Жүргізуші: Құрметті ата-аналар, тәрбишілер, қонақтар. Біздің бүгін балаларымыз бақтарын сынауға, білімдерін шыңдауға келіп отырған « Әуелеткен әуендер » атты сайысымызға хош келдініздер. Балаларды қошеметпен ортаға шақырамыз. (музыкамен шығады) Балалар орындарына тұрады. Қазақстан Республикасының әнұраны орындалады.

Жүргізуші: Бала бақшамыздың меңгерушісі Дүйсембек Фәрида Әкімқызына сөз кезегін береміз, Рахмет!

Жүргізуші: Сайыстың шарттарымен таныс болыңыздар. Сайыс 6 бөлімнен тұрады.

1. Музыка әлемімен танысу
2. Ұлттық аспаптар
3. «Ән өмірдің ажары» (әнді айту)
4. «Күй - әлемінің падишалары (композитор)
5. «Ән мен би» өмір айнасы
6. «Таны, біл, ата» (суреттер көрсету)

Жүргізуші: Әрқашан да білім көптік етпеген,
Талапсыз жан мұратына жетпеген,
Сәлем бердік ұландарға талапкер,
Дос көңілден, адал, аппақ ниетпен,- деп балаларға хош келдініздер дейміз. Талапкерлерімізге сәттілік тілей отырып, әділ бағасын беретін әділ алқасымен таныс болайық.

1. Фәрида Әлімқызы	меңгеруші
2. Байменова Ләззат ханым	«Орал-Бәйтерек» б/б меңгеруші
3. Ұлбосын ханым	«Бейбарыс» б/б музыка жеткешісі

Жүргізуші: Бірінші шартымыз музыка әуенімен танысу. Балаларға экранда әртүрлі түсті сұрақтар жасырылған ұяшықтар көрсетіледі. Әр бала түсіне қарай бір ұяшық таңдайды. Әр ұяшықта бір сұрақтан бар. Балалар сұрақтарға тез және нақты жауап беруі керек. Қай бала жылдам **белгіні** басса, сол бала бірінші жауап береді.
Бағалау – 5 ұпай.

Сұрақтар:

- 1 ұяшықта - Музыка дегеніміз не?
- 2 ұяшықта - Нота дегеніміз не?

Жүргізуші: Құлақтан кіріп, бойды алар

Жақсы ән мен тәтті күй.

Көңілге түрлі ой салар,

Әнді сүйсен, менше сүй,- деп Абай атамыз айтқандай,

сайысымыздың үшінші кезеңін бастаймыз. Бұл кезең «Ән көңілдің ажары» деп аталады. Шарты: Балалар, қазір ұнтаспада ән орындалады. Сендер сол әнді ары карай жалғастырып айтуларың керек.

1. Диас
2. Айкөркем
3. Әйдай
4. Қазына
5. Хансұлтан
6. Бексұлтан

Жүргізуші: Жарайсындар, балалар! Енді «Күй әлемінің падишалары» деп аталатын 4-ші сайысымызды бастайық.

1) Композитор дегеніміз кім?

Композитор дегеніміз – әннің әуенін шығарушы.

2) Қандай композиторларды білесің?

Шәмші Қалдаяқов

Кенен Әзірбаев

Алтынбек Қоразбаев

Шынберген Сүлейменов

3) Балалар жайлы ән әуенін жазатын композиторларды ата:

Бота Бейсенова

Арман Дүйсенов

Бакытжан Байқадамов

Кеңес Дүйсекеев

4) Күй дегеніміз не?

Күй дегеніміз – домбырада, кобызда, қазақ халық аспаптарында орындалатын музыкалық шығарма. Күйді тартатын адамды күйші деп атаймыз.

5) Күйшілерді ата

Дина Нұрпейісова

Құрманғазы Сағырбайұлы

Бөрі Иса

Қорқыт ата

Асылбек Еңсепов

Сәкен Тұрысбеков

6) Сыйлық

Жүргізуші: Көп болсыншы мереке

Әуелде жомарт серіміз

Асыл жырды теріңіз

Білгіңіз келсе Қазақты

- 3 ұяшықта – Музыкада неше дыбыс бар?
- 4 ұяшықта – Ырғақ дегеніміз не?
- 5 ұяшықта – Музыкада неше жанр бар?
- 6 ұяшықта – Тембр дегеніміз не?
- 7 ұяшықта – Сыйлық

Жауаптар:

- 1) Музыка дегеніміз – ән, әуен, ырғақ. Әдемі әуені бар сазды дыбыстарды музыкалық дыбыстар деп атаймыз.
- 2) Нота дегеніміз – бес сызықта орналасқан дыбыс қатары.
- 3) Музыкада 7 дыбыс бар. Олар: до, ре, ми, фа, соль, ля, си
- 4) Ырғақ дегеніміз – ұзақ және қысқа дыбыстардың реттілігі.
- 5) Музыкада 4 жанр бар. Олар; Би, ән, марш, күй
- 6) Тембр дегеніміз – музыкада дыбыс бояуы тембр деп аталады.
- 7) Сыйлық

Жүргізуші: Осымен бірінші сайысымыз өз мәресіне жетті. (Жақсы жауап берген баланы анықтап одан әрі бәріне сәттілік тілеп 2 сайысты бастаймыз)

Жүргізуші: Домбырадай шежіре жыр болмаған,
Даламыздың тағдырларын толғаған.
Армандарын, армандарын халқымның,
Аманат қып ұрпағына жолдаған,- деп сайысымыздың екінші кезеңін бастаймыз. Бұл кезең қазақтың ұлттық аспаптары жайлы болады. Балалар экранда көрсетілген музыкалық аспаптың атын және қандай топқа жататынын айтады.

1) Ұлттық аспаптар нешеге бөлінеді?

Ұлттық музыкалық аспаптар 4-ке бөлінеді. Олар:

1. Ішекті музыкалық аспаптар
2. Үрмелі музыкалық аспаптар
3. Ұрмалы және шулы музыкалық аспаптар
4. Тілшелі музыкалық аспаптар

2) Ішекті музыкалық аспаптар

Домбыра, шертер (3 ішекті болады), жетіген, нарқобыз, кылқобыз

3) Үрмелі музыкалық аспаптар

Сыбызғы, сазсырнай, керней, қамыс сырнай, мүйіз сырнай және т.б.

4) Ұрмалы және шулы музыкалық аспаптар

Даңғыра, дауылпаз, асатаяқ, қоңырау, тайтұяқ және т.б.

5) Тілшелі музыкалық аспаптар

Шаңқобыз, ағашқобыз жатады.

6) Оркестр дегеніміз не?

Оркестр дегеніміз – әр түрлі аспаптар қосылып орындалатын музыкалық шығарма.